

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ στην ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ του 1821

**Πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές
και ιστοριογραφικές διαστάσεις**

12-14 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2021

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Ιστοσελίδα Ε.Μ.Σ.: www.ems.gr

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Ε.Μ.Σ.:

Βασίλειος Ν. Πάππας, *Πρόεδρος*
Γεώργιος Σ. Πουρνάρης, *Αντιπρόεδρος*
Κωνσταντίνος Π. Χρήστου, *Γενικός Γραμματεύς*
Αθανάσιος Τ. Μιχαηλίδης, *Ταμίας*
Αδελαΐς Ισχυρλιάδου, *Έφορος Βιβλιοθήκης*
Θεόδωρος Ι. Δαρδαβέσης, *Μέλος*
Αγγελική Δεληκάρη, *Μέλος*
Δημήτριος Α. Γαρούφας, *Μέλος*
Βενιαμίν Ι. Καρακωστανόγλου, *Μέλος*

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Κωνσταντίνος Π. Χρήστου, *Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.*
Ιάκωβος Μιχαηλίδης, *Καθηγητής Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας Α.Π.Θ.*
Χρήστος Αραμπατζής, *Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.*
Ιωάννης Μπάκας, *Αν. Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.*

Η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών
έχει την τιμή και τη χαρά να σας προσκαλέσει
στις Εργασίες του Διεθνούς
Επιστημονικού Συνεδρίου

με θέμα:

Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ στην ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ του 1821
Πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές
και ιστοριογραφικές διαστάσεις

στις 12-14 Φεβρουαρίου 2021

Το Επιστημονικό Συνέδριο διοργανώνεται στο πλαίσιο
των Επετειακών Εκδηλώσεων για τη συμπλήρωση
200 ετών από την Ελληνική Επανάσταση (1821-2021)
και θα διεξαχθεί διαδικτυακά
μέσω της Ιστοσελίδας της Ε.Μ.Σ.: www.ems.gr

Παρασκευή, 12 Φεβρουαρίου 2021

18.00-19.00 Προσφώνηση του Προέδρου της Ε.Μ.Σ.
Δρ Βασιλείου Ν. Πάππα

Χαιρετισμοί Επισήμων

Παναγιωτάτου Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης
κ. Άνθιμου

Περιφερειάρχη Κεντρικής Μακεδονίας
κ. Απόστολου Τζιτζικώστα

Δημάρχου Θεσσαλονίκης
κ. Κωνσταντίνου Ζέρβα

Πρύτανη Αριστοτελείου Παν/μίου Θεσσαλονίκης
κ. Νικολάου Παπαϊωάννου

Πρύτανη Παν/μίου Μακεδονίας
κ. Στυλιανού Κατρανίδη

Προέδρου Δ.Ε. Διεθνούς Παν/μίου Ελλάδος
κ. Αθανασίου Καΐση

Κήρυξη Έναρξης Συνεδρίου

Υφυπουργός Μακεδονίας - Θράκης
κ. Σταύρος Καλαφάτης

19.00-20.00 **Κεντρική Εισήγηση**
Μαρία Ευθυμίου, Καθηγήτρια Ιστορίας Ε.Κ.Π.Α.
Η Επανάσταση του 1821

20.00-20.30 Συμμετοχή της Χορωδίας σπουδαστών της
Στρατιωτικής Σχολής Αξιωματικών Σωμάτων

Σάββατο, 13 Φεβρουαρίου 2021

1η Συνεδρία:

Η ΠΡΟΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Πρόεδρος: Δρ Βασίλειος Ν. Πάππας, Πρόεδρος Ε.Μ.Σ.

- 10.00-10.20 **Ιάκωβος Μιχαηλίδης**, Καθηγητής Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας Α.Π.Θ.
Η Μακεδονία στα σχέδια της Φιλικής Εταιρείας και στην πορεία της Επανάστασης
- 10.20-10.40 **Ευαγγελία Δαμουλή-Φίλια**, Δρ Γενικής και Συγκριτικής Γραμματολογίας Ιονίου Παν/μίου – Συγγραφέας
Η περιήγηση ως ιστοριογραφική πρόσληψη και έκφραση της εποχής της: Το ιστορικοκοινωνικό πλαίσιο της «ΠΕΡΙΗΓΗΣΕ-ΩΣ» του Διονυσίου Πύρρου Θετταλού στο Άγιο Όρος το 1821
- 10.40-11.00 **Kyrill Pankikianov**, Καθηγητής Βυζαντινής Φιλολογίας και Παλαιογραφίας Παν/μίου Σόφιας «Άγιος Κλήμης Αχρίδος»
Ο κώδικας της μονής Κασταμονίτου και η Ελληνική Επανάσταση
- 11.00-11.30 **Συζήτηση**

2η Συνεδρία:

ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ

Πρόεδρος: Ιάκωβος Μιχαηλίδης,
Καθηγητής Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας Α.Π.Θ.

- 11.30-11.50 **Πέτρος Παπαπολυβίου**, Αν. Καθηγητής Παν/μίου Κύπρου
Κύπριοι στη Μακεδονία και το Άγιον Όρος, 1810-1830
- 11.50-12.10 **Χαράλαμπος Μηνάογλου**, Δρ Νεότερης Ιστορίας – Διευθυντής Πρότυπου Λυκείου Ιωνιδείου Σχολής
Ιωάννης Φαρμάκης, Γεωργάκης Ολύμπιος, Αναστάσιος και Δημήτριος Καρατάσος, Βάσσος και Ράντος Μαυροβουνιώτης, Χατζηχρήστος Βούλγαρης: Βαλκανική ή ορθόδοξη διάσταση της Επανάστασης;

12.10-12.30 **Θωμάς Καραγκιοζόπουλος**, Υπ. Δρ Νεοελληνικής Φιλολογίας Ε.Κ.Π.Α.

*«Δεν θα ιδώ την γην της γεννήσεώς μου ελευθερωμένην ...»
Ηρώες του 1821. Η ζωή και η δράση του αρματολού Διαμαντή Ολύμπιου Νικολάου*

12.30-13.00 **Συζήτηση**

3η Συνεδρία: ΤΟΠΙΚΗ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ

Πρόεδρος: Ιωάννης Μπάκας,
Αν. Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.

13.00-13.20 **Νικόλαος Παπαϊκονόμου**, Ερευνητής
Χαλκιδικιώτες οπλαρχηγοί του 1821. Η οργάνωση του κινήματος του 1821 στη Χαλκιδική και οι τοπικοί επικεφαλής του

13.20-13.40 **Παναγιώτης Γιαννόπουλος**, Ιστορικός, ΜΑ Βαλκανικής Ιστορίας και Τουρκολογίας Α.Π.Θ.
Η περιοχή της Φλώρινας κατά την Επανάσταση του 1821 και οι συμμετέχοντες αγωνιστές

13.40-14.00 **Σπυρίδων Καλογεράκης**, Υπ. Δρ Θεολογίας Α.Π.Θ.
Η Μητρόπολη Σερρών κατά την Επανάσταση του 1821

14.00-14.30 **Συζήτηση**

4η Συνεδρία: ΟΙ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΤΟΝ ΤΥΠΟ

Πρόεδρος: Πέτρος Παπαπολυβίου,
Αν. Καθηγητής Παν/μίου Κύπρου

14.30.-14.50 **Χαρίλαος Ευ. Γουϊδης**, Αρχαιολόγος
Τα επαναστατικά γεγονότα στη Μακεδονία μέσω δημοσιευμάτων του γαλλικού Τύπου και άλλων πηγών

14.50-15.10 **Ηλίας Σπυριδωνίδης**, Δρ Ιταλικής Φιλολογίας και Μεταφρασεολογίας Α.Π.Θ.
Η εθνεγερσία στη Μακεδονία και τα αντίποινα των Οθωμανών όπως καταγράφηκαν στον ιταλικό Τύπο: η περίπτωση της εφημερίδας Gazzetta di Firenze

15.10-15.30 **Συζήτηση**

5η Συνεδρία:
Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ
ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Πρόεδρος: Χρήστος Αραμπατζής,
Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.

18.00-18.20 **Γιώργος Γεωργής**, Καθηγητής Νεότερης Ιστορίας, Παν/μιο Νεάπολης Πάφου – πρ. Πρέσβης Κύπρου στην Ελλάδα
Μακεδόνες αιχμάλωτοι των Οθωμανών

18.20-18.40 **Διονύσιος Δ. Βαλαής**, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.
Ο καρτοφύλαξ Νικηφόρος Ιβηρίτης: Ένας αγιορείτης αγωνιστής του 1821 πρόσφυγας στο ελεύθερο ελληνικό κράτος

18.40-19.00 **Κωνσταντίνος Χιούτης**, Θεολόγος, Καθηγητής Μ.Ε.
Πολεμικές διαδρομές των αγωνιστών της Χαλκιδικής στον επαναστατημένο χώρο (1821-1830)

19.00-19.20 **Απόστολος Ποντίκας**, Δρ Ιστορίας – Σχολικός Σύμβουλος
Όψεις της στρατιωτικής και πολιτικής δραστηριότητας των Μακεδόνων προσφύγων αγωνιστών στη Νότια Ελλάδα

19.20-19.40 **Αντώνης Σμυρναίος**, Αν. Καθηγητής Νεοελληνικής Ιστορίας ΠΤΔΕ, Παν/μιο Θεσσαλίας και **Γιώργος Ευαγ. Φελέκης**, Υπ. Δρ Παν/μίου Θεσσαλίας
Στην ηχώ ενός αθεράπευτου τραύματος: Τα επαναστατικά γεγονότα στη Μακεδονία και ο Χρήστος Ευαγγελίδης (1815-1881)

19.40-20.00 **Συζήτηση**

Κυριακή, 14 Φεβρουαρίου 2021

6η Συνεδρία: ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ

Πρόεδρος: Διονύσιος Βαλαής,
Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.

- 11.30-11.50 **Φωκίων Κοτζαγεώργης**, Αν. Καθηγητής, Ιστορίας - Αρχαιολογίας Α.Π.Θ. και **Δημήτρης Παπασταματίου**, Επ. Καθηγητής Νεότερης Ιστορίας Α.Π.Θ.
Το ιεροδικείο Θεσσαλονίκης απέναντι στο επαναστατικό γεγονός. Μεθοδολογικά ζητήματα και κατευθύνσεις έρευνας
- 11.50-12.10 **Αθανάσιος Λούπας**, Δρ Βαλκανικής Ιστορίας Α.Π.Θ. και **Uroš Šešum**, Επικ. Καθηγητής Φιλοσοφικής Σχολής Παν/μίου Βελιγραδίου
Ειδήσεις για την Επανάσταση στη Μακεδονία από τα σερβικά αρχεία: Πολιτικές διαστάσεις
- 12.10-12.30 **Jasmina I. Tomašević**, Φιλολόγος
Η Μακεδονία του 1821 στο σερβικό αρχειακό υλικό
- 12.30-12.50 **Πάυλος Σεραφείμ**, ΕΔΙΠ Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών Παν/μίου Μακεδονίας
1821: Από την εθναρχία στο έθνος
- 12.50-13.20 **Συζήτηση**

7η Συνεδρία:
ΟΥΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΙΣ ΤΕΧΝΕΣ
ΚΑΙ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Πρόεδρος: Φωκίων Κοτζαγεώργης, Αν. Καθηγητής
Τμ. Ιστορίας - Αρχαιολογίας Α.Π.Θ.

- 13.20-13.40 **Θάλεια Μαντοπούλου-Παναγιωτοπούλου**, Καθηγήτρια
Σχολής Καλών Τεχνών Α.Π.Θ.
*Η ελληνική επανάσταση του 1821 και η εξέλιξη της ναοδο-
μίας στη Μακεδονία του 19ο αιώνα*
- 13.40.-14.00 **Θανάσης Γαλανάκης**, Φιλολόγος
*Προετοιμάζοντας την Επανάσταση από θαλάσσης: Η «Μαύ-
ρη Μοίρα» του Θύμιου Βλαχάβα και η Νεοελληνική Ποίηση*
- 14.00-14.20 **Ζαφείρης Νικήτας**, Δρ Ιστοριογραφίας Θεάτρου Α.Π.Θ.
*Τοπική ιστορία και θέατρο στη δύση του 19ου αιώνα. Το
ιστορικό δράμα Ο Ζαφειράκης της Νιάουσας (1899) του
Αντώνιου Αντωνιάδη*
- 14.20-14.40 **Έλενα Χατζόγλου**, Δρ Φιλολογίας ΕΚΠΑ
*Διδάσκοντας για τους Μακεδόνες αγωνιστές του 1821 στη
Β/θμια Εκπαίδευση μέσα από τα Απομνημονεύματα ηρώων
της Επανάστασης*
- 14.40-15.10 **Συζήτηση**

Στρογγυλή Τράπεζα:
200 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑ.
ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Συντονίζει: Κωνσταντίνος Π. Χρήστου,
Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.

- 18.00-19.00** Συζητούν: **Γιώργος Κοντογιώργης**, Ομότ. Καθηγητής – τ. Πρύτανης Παντείου Παν/μίου, **Χρήστος Αραμπατζής**, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ., **Νικόλαος Βασιλειάδης**, Επίκ. Καθηγητής Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών Παν/μίου Μακεδονίας
- 19.00-19.30** **Απολογισμός του Συνεδρίου**
Κωνσταντίνος Π. Χρήστου, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ. – Γενικός Γραμματεύς Ε.Μ.Σ.
- 19.30-19.45** **Κλείσιμο των Εργασιών του Συνεδρίου**
Δρ Βασίλειος Ν. Πάππας, Πρόεδρος Ε.Μ.Σ.
- 19.45-20.00** Συμμετοχή του Λυκείου Ελληνίδων Θεσσαλονίκης με παραδοσιακούς χορούς

Το Συνέδριο διεξάγεται με την υποστήριξη των ηλεκτρονικών δομών του Α.Π.Θ. διά του Τομέα Εκκλησιαστικής Ιστορίας, Χριστιανικής Γραμματείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης του Τμήματος Θεολογίας.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΕΔΡΩΝ

Χρήστος Αραμπατζής, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.,
arab@theo.auth.gr

Διονύσιος Δ. Βαλαής, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.,
dvalais@theo.auth.gr

Νικόλαος Βασιλειάδης, Επικ. Καθηγητής Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών Παν/μίου Μακεδονίας, vasnik@uom.edu.gr

Θανάσης Γαλανάκης, Φιλολόγος, than.gal@hotmail.com

Γιώργος Γεωργής, Καθηγητής Νεότερης Ιστορίας, Παν/μιο Νεάπολης Πάφου – πρ. Πρέσβης Κύπρου στην Ελλάδα, g.georgis@nup.ac.cy

Παναγιώτης Γιαννόπουλος, Ιστορικός, ΜΑ Βαλκανικής Ιστορίας και Τουρκολογίας Α.Π.Θ., panagiotis1986@hotmail.com

Χαρίλαος Ευ. Γουϊδής, Αρχαιολόγος, x.gouididis@gmail.com

Ευαγγελία (Λίτσα) Δαμουλή-Φίλια, Δρ Γενικής και Συγκριτικής Γραμματολογίας Ιονίου Παν/μίου – Συγγραφέας, litsadamouli@gmail.com

Μαρία Ευθυρίου, Καθηγήτρια Ιστορίας Ε.Κ.Π.Α., mefthim@arch.uoa.gr

Σπυρίδων Καλογεράκης, Υπ. Δρ Θεολογίας Α.Π.Θ., kal_spiros@hotmail.com

Θωμάς Καραγκιοζόπουλος, Υπ. Δρ Νεοελληνικής Φιλολογίας Ε.Κ.Π.Α., thomask91thes@gmail.com

Γιώργος Κοντογιώργης, Ομότ. Καθηγητής - τ. Πρύτανης Παντείου Παν/μίου, gdc14247@gmail.com

Φωκίων Κοτζαγεώργης, Αν. Καθηγητής, Ιστορίας - Αρχαιολογίας Α.Π.Θ., phokion@hist.auth.gr

Αθανάσιος Λούπας, Δρ Βαλκανικής Ιστορίας Α.Π.Θ., athanlou@hotmai.com

Θάλεια Μαντοπούλου-Παναγιωτοπούλου, Καθηγήτρια Σχολής Καλών Τεχνών Α.Π.Θ., thaliamp@vis.auth.gr

Χαράλαμπος Μηνάογλου, Δρ Νεότερης Ιστορίας – Διευθυντής Πρότυπου Λυκείου Ιωνιδείου Σχολής, minaoglou@gmail.com

Ιάκωβος Μιχαηλίδης, Καθηγητής Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας Α.Π.Θ., iakovos@hist.auth.gr

Ιωάννης Μπάκας, Αν. Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ., ibakas@past.auth.gr

Ζαφείρης Νικήτας, Δρ Ιστοριογραφίας Θεάτρου Α.Π.Θ.,
zafirisnikitas@yahoo.gr

Νικόλαος Παπαικονόμου, Ερευνητής, nikosdoubia@yahoo.gr

Πέτρος Παπαπολυβίου, Αν. Καθηγητής Παν/μίου Κύπρου, ppplb@
ucy.ac.cy

Δρ Βασίλειος Ν. Πάππας, Πρόεδρος ΕΜΣ, proedros@ems.gr

Δημήτρης Παπασταματίου, Επ. Καθηγητής Νεότερης Ιστορίας
Α.Π.Θ., dpapasta@hist.auth.gr

Απόστολος Ποντίκας, Δρ Ιστορίας – Σχολικός Σύμβουλος,
apostolospontikas@gmail.com

Πάυλος Σεραφείμ, ΕΔΙΠ Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπου-
δών Παν/μίου Μακεδονίας, serapavl@uom.edu.gr

Αντώνης Σμυρναίος, Αν. Καθηγητής Νεοελληνικής Ιστορίας ΠΤΔΕ,
Παν/μιο Θεσσαλίας, smirnaios@uth.gr

Ηλίας Σπυριδωνίδης, Δρ Ιταλικής Φιλολογίας και Μεταφρασεο-
λογίας Α.Π.Θ., spyridin@hotmail.com

Γιώργος Ευαγ. Φελέκης, Υπ. Δρ Παν/μίου Θεσσαλίας, gfelekis@
sch.gr

Έλενα Χατζόγλου, Δρ Φιλολογίας ΕΚΠΑ, chaelen0@yahoo.gr

Κωνσταντίνος Χιούτης, Θεολόγος, Καθηγητής Μ.Ε., hioutis@
yahoo.gr

Κωνσταντίνος Π. Χρήστου, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.
– Γενικός Γραμματεύς Ε.Μ.Σ, konchris@past.auth.gr

Kyryll Pavlikianov, Καθηγητής Βυζαντινής Φιλολογίας και Παλαιο-
γραφίας Παν/μίου Σόφιας «Άγιος Κλήμης Ακρίδος», kyryllpavlikianov@
yahoo.com & k.pavlikianov@uni-sofia.bg

Uroš Šešum, Επικ. Καθηγητής Φιλοσοφικής Σχολής Παν/μίου Βε-
λιγραδίου

Jasmina I. Tomašević, Φιλολόγος, jasmina.tom@gmail.com